

Ledningsplan vid kriser och extraordinära händelser

Dokumenttyp:	Ledningsplan vid kriser och extraordinära händelser
Beslutad av:	Kommunfullmäktige
Antagen:	2024-09-26 och paragraf § 138
Gäller för:	Karlskrona kommun samt bolagen
Ansvar för revidering:	Säkerhetschef
Giltighetstid:	2026-12-31
Ersätter:	Ledningsplan vid kriser och extraordinära händelser antagen 2017-11-23 §361

Inledning	2
Det skyddsvärda i samhället.....	3
Krishanteringens grundprinciper.....	3
Kommunens geografiska områdesansvar	3
Det skyddsvärda i samhället.....	4
Krishanteringens grundprinciper.....	4
Kommunens geografiska områdesansvar	4
Krishantering vid fredstida kriser.....	5
Kommunens krishanteringsorganisation.....	6
POSOM (krisstöd).....	6
Tjänsteperson i beredskap, TiB	6
Krisledning – anpassning av ordinarie ledning	7
Förvaltnings och bolagsnivå - Verksamhetens krisledningsgrupp	7
Kommunledningsnivå - central krisledningsgrupp.....	7
Politisk nivå - Krisledningsnämnd	8
Lokaler och tekniska resurser.....	8
Lokaler	8
Tekniska resurser.....	8
Avslut av pågående krishantering.....	9
Avveckling.....	9
Erfarenhetsgenomgång	9
Avlastningssamtal.....	9
Utbildning och övning	9
Bilagor	10

Inledning

[Varje kommun ska enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap upprätta en plan för hantering av extraordinära händelser. Med en extraordinär händelse avses en situation som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller region.

Karlskrona kommun ska ha god förmåga och beredskap att skyndsamt kunna agera vid och hantera konsekvenserna av kriser och extraordinära händelser. Därigenom uppnås också grundläggande förmåga till civilt försvar.

Övergripande mål för Karlskrona kommuns krishantering

- kommunen har god förmåga att hantera kriser i fredstid och grundläggande förmåga att hantera en situation av höjd beredskap
- kommunen har god förmåga att hantera och minimera de negativa konsekvenser av en inträffad händelse för de som bor, verkar och vistas i kommunens geografiska området
- kommunens krishantering säkerställer att den kommunala samhällsviktiga verksamheten kan upprätthållas utan avbrott
- kommunen ger invånare och andra aktörer goda förutsättningar att fatta egna beslut och upprätthåller förtroendet för kommunen genom proaktiv, korrekt och målgruppsanpassad kommunikation
- kommunen medverkar i samverkan och samordning med andra aktörer nationellt, regionalt och lokalt inom det geografiska området

Ledningsplanen fokuserar på hantering av kriser i fredstid men utgör även grunden för ledning vid höjd beredskap. Regeringen kan besluta om höjd beredskap om Sverige är i krigsfara enligt lagen (1996:1470) om totalförsvaret och höjd beredskap. Vid höjd beredskap ska planen kompletteras med nödvändiga åtgärder för ledning vid störda förhållanden samt de ledningsförhållanden som då råder enligt lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser och höjd beredskap.

Planen beskriver övergripande hur Karlskrona kommuns krishanterings- och krisledningsarbete fungerar vid kriser och extraordinära händelser. Mer detaljerade anvisningar för kommunens centrala krisledningsarbete återfinns i operativ plan för krisledning bilaga 7. Utöver det ska varje

förvaltning och bolag ha en egen krisledningsplan som är förenlig med kommunens centrala krisplan och beskriver arbetssätt och organisation.

Det skyddsvärda i samhället

Kärnan i det som ska värnas är samhällets skyddsvärden. Arbetet med samhällsskydd och beredskap ska bidra till såväl individens som samhällets och nationens säkerhet. De värden som ska skyddas utgår från mål formulerade av riksdagen och regeringen:

- Människors liv och hälsa
- Samhällets funktionalitet
- Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter
- Miljö och ekonomiska värden
- Nationell suveränitet

Värdena som ska skyddas är i grunden likvärdiga men beroende på sammanhanget – och under vilka omständigheter de utmanas – kommer de dock att behöva prioriteras på olika sätt.

Krishanteringens grundprinciper

Det svenska krishanteringssystemet har tre grundprinciper som styr krisberedskapen och hanteringen av kriser och extraordinära händelser. Principerna styr även krishanteringen inom Karlskrona kommun.

- **Ansvarsprincipen** innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden också har det under krissituationer.
- **Likhetsprincipen** innebär att verksamhetens organisation och lokalisering under normala förhållanden ska fungera på liknande sätt under krissituationer.
- **Närhetsprincipen** innebär att en kris ska hanteras där den inträffar och av de som är närmast berörda och ansvariga.

Kommunens geografiska områdesansvar

Det geografiska områdesansvaret på lokal nivå regleras i Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. I denna framgår att kommuner inom sitt geografiska område, i fråga om extraordinära händelser i fredstid, ska verka för att:

1. olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet,
2. de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas, och
3. informationen till allmänheten under sådana förhållanden samordnas.

bolag ha en egen krisledningsplan som är förenlig med kommunens centrala krisplan och beskriver arbetssätt och organisation.

Det skyddsvärda i samhället

Kärnan i det som ska värnas är samhällets skyddsvärden. Arbetet med samhällsskydd och beredskap ska bidra till såväl individens som samhällets och nationens säkerhet. De värden som ska skyddas utgår från mål formulerade av riksdagen och regeringen:

- Människors liv och hälsa
- Samhällets funktionalitet
- Demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter
- Miljö och ekonomiska värden
- Nationell suveränitet

Värdena som ska skyddas är i grunden likvärdiga men beroende på sammanhanget – och under vilka omständigheter de utmanas – kommer de dock att behöva prioriteras på olika sätt.

Krishanteringens grundprinciper

Det svenska krishanteringssystemet har tre grundprinciper som styr krisberedskapen och hanteringen av kriser och extraordinära händelser. Principerna styr även krishanteringen inom Karlskrona kommun.

- **Ansvarsprincipen** innebär att den som har ansvar för en verksamhet under normala förhållanden också har det under krissituationer.
- **Likhetsprincipen** innebär att verksamhetens organisation och lokalisering under normala förhållanden ska fungera på liknande sätt under krissituationer.
- **Närhetsprincipen** innebär att en kris ska hanteras där den inträffar och av de som är närmast berörda och ansvariga.

Kommunens geografiska områdesansvar

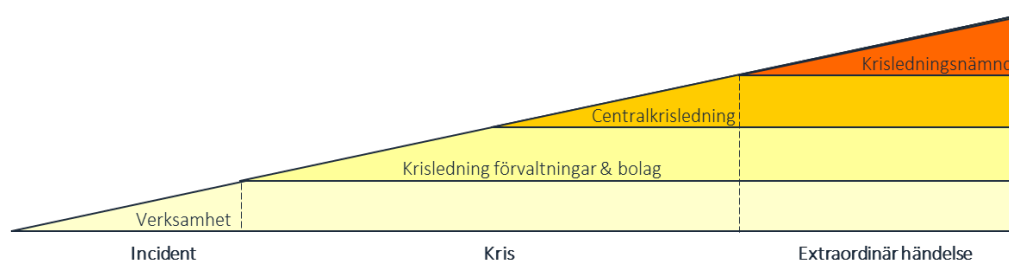
Det geografiska områdesansvaret på lokal nivå regleras i Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. I denna framgår att kommuner inom sitt geografiska område, i fråga om extraordinära händelser i fredstid, ska verka för att:

4. olika aktörer i kommunen samverkar och uppnår samordning i planerings- och förberedelsearbetet,
5. de krishanteringsåtgärder som vidtas av olika aktörer under en sådan händelse samordnas, och
6. informationen till allmänheten under sådana förhållanden samordnas.

Krishantering vid fredstida kriser

Enligt ansvars-, närhets- och likhetsprincipen hanteras en störning i så stor utsträckning som möjligt i den berörda verksamheten. Om krisens omfattning och påverkan är tillräckligt stor kan kommunens centrala krisledning, eller i yttersta fall kommunens krisledningsnämnd, behöva aktiveras. Förvaltningens ansvar att hantera en kris kvarstår i enlighet med närhets-, likhets- och ansvarsprincipen även om kommunens centrala krisledning är aktiverad.

Beroende på krisens art kan allvarlighetsgraden skifta från *incident*, *kris* till *extraordinär händelse*. Den främsta skillnaden är graden av central samordning och ledning inom kommunen.

Figur 1. Nivåer av krisledning vid eskalerande kriser

Kommunens krishanteringsorganisation

Figur 2. Karlskrona kommuns krishanteringsorganisation

POSOM (krisstöd)

Kommunen har beredskap för psykosocialt omhändertagande vid stora olyckor och katastrofer (POSOM), är förvaltningschefen för social och funktionsstödsförvaltningen som har det övergripande ansvaret.

POSOM-organisationen består av en styrgrupp och en operativ grupp. I styrgruppen ingår förvaltningscheferna från social och funktionsstöds-, äldre-, och kunskapsförvaltningen samt en representant från räddningstjänsten. Den operativa gruppen består av stödpersoner från kommunens verksamheter.

POSOM:s primära uppdrag är att erbjuda psykosocialt stöd i det akuta skedet av en händelse. Det kan till exempel ske genom avlastande samtal, hjälp att lösa praktiska problem eller hjälp att slussas vidare för fortsatt krisbearbetning.

Tjänsteperson i beredskap, TiB

Tjänsteperson i beredskap är en beredskapsfunktion då normala verksamheten inte är tillgänglig eller vid en, oavsett tidpunkt, akut uppkommen större allvarig händelse eller extraordinär händelse som drabbar kommunerna och ska inte förväxlas med en annan jour eller beredskap, kundtjänst eller pressjour. Händelser av mindre allvarlig karaktär ska hanteras av den ordinarie linjeorganisationen.

TiB gör en första bedömning om händelsens omfattning, möjliga konsekvenser och avgör vem som skall informeras samt beroende på händelsens art vidta åtgärder enligt respektive kommuns rutiner/riktlinjer.

TiB-funktionen bemannas gemensamt av Karlskrona och Ronneby kommun för att öka den enskilda kommunens tillgänglighet och krishanteringsförmåga, samt att kommunerna ska ha en god handlingsberedskap dygnet runt i syfte att minimera skadeverkan på kommunernas samtliga verksamheter, samt säkerställa att rätt åtgärder vidtas och att resurser mobiliseras.

Krisledning – anpassning av ordinarie ledning

Vid en kris kan den ordinarie ledningsorganisationen behöva anpassas och förstärkas för att öka krisledningsförmågan. Beroende på typ av händelse och krav på åtgärder ska anpassning av krisledningsorganisationen ske fortlöpande.

Förvaltnings och bolagsnivå - Verksamhetens krisledningsgrupp

Kommunen arbetar för att kunna motstå och hantera kriser som riskerar att allvarligt påverka kommunens verksamhet och geografiska område. Kriser uppstår ofta först inom en förvaltnings ansvarsområde, men kan utvecklas till att beröra fler förvaltningar. På förvaltningsnivå är det respektive förvaltningschef som har det övergripande ansvaret för att förebygga och hantera kriser inom ramen för ansvarsområdet. Det innebär därmed att förvaltningarna ansvarar för att upprätta egna planer för hur verksamheten ska upprätthållas under ordinarie och störda förhållanden.

I enlighet med ansvars-, närhets- och likhetsprincipen ligger ledningsansvaret kvar hos den verksamhet som har ansvaret under normala förhållanden. Förvaltningens eller bolagets krisledning kan behöva aktiveras för att hantera krisen.

Kommunledningsnivå - central krisledningsgrupp

Kriser som påverkar den kommunala verksamheten ska i första hand kunna hanteras i linjen av den del av verksamheten som har ansvaret. Karlskrona kommuns centrala krisledningsgrupp aktiveras då omfattningen eller konsekvenserna av krisen föranleder central inriktning och samordning. Om fler än en förvaltning omfattas av krisen ska alltid kommunens centrala krisledningsgrupp aktiveras. Gruppen inriktar och samordnar krishanteringen och värderar vilka resurser som ska avsättas, såväl ekonomiska som personella, för att den centrala krisledningen ska kunna hantera händelsen. Vid allvarliga och extraordinära händelser blir den centrala krisledningsgruppen en beredningsgrupp till kommunstyrelsens allmänna utskott/krisledningsnämnden.

I Karlskrona kommun är den centrala krisledningsorganisationen organiserad som en funktionsindeldad stab. Krisstaben sammanställer och upprätthåller kommunens lägesbild, analyserar situationen och utformar beslutsunderlag, planerar och leder informationsaktiviteter. Krisstabens arbete leds av en stabschef. Den inträffade händelsens förutsättningar avgör vilka delar av den centrala krisledningsorganisation som behöver aktiveras. Stabschefen avgör vilka funktioner i staben som behöver bemannas för att hantera den aktuella händelsen. Då staben aktiveras är dess medlemmar frikopplade från ordinarie arbetsuppgifter.

Politisk nivå - Krisledningsnämnd

Alla kommuner skall enligt lagen Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap ha en krisledningsnämnd för att fullgöra uppgifter under extraordinära händelser i fredstid. Krisledningsnämnden är en politiskt sammansatt grupp, som består av de personer som ingår i kommunstyrelsens allmänna utskott och deras ersättare. Vid extraordinära händelser kan krisledningsnämnden besluta om att överta hela eller delar av verksamhetsområden från övriga nämnder. Krisledningsnämnden fattar normativa beslut, det vill säga principiella och övergripande beslut. Nämndens befogenheter styrs av lagen (2006:544) om extraordinära händelser samt reglementet för krisledningsnämnden.

Lokaler och tekniska resurser

Lokaler

Kommunens krisledning på förvaltningsnivå ska som utgångspunkt bedrivas i ordinarie lokaler, men om det bedöms nödvändigt ska utsedda och iordningsställda krisledningslokaler kunna tas i anspråk. För kommunens centrala krisledningsorganisation ska det finnas utpekade primära krisledningslokaler och alternativ krisledningslokal på annan geografisk plats för att skapa redundans och minska sårbarheten. Lokalerna ska vara utrustade med krisledningsmaterial, reservkraft för elförsörjning, ventilation, el-, tele- och datanät för kontinuerlig drift under minst 72 timmar samt skydd mot brand, inbrott och övrig åverkan.

Krisledningsorganisationen ska även ha förmåga och resurser för att genomföra möten digitalt och bedriva krisledning på distans.

Tekniska resurser

Väl fungerade tekniskt ledningsstöd är en förutsättning för krishanteringsarbetet. Uppgifterna omfattar uppbyggnad och underhåll av ledningsstöd som telefoni, datorer, e-post, GIS, Rakel och WIS.

Avslut av pågående krishantering

Efter den akuta krishantering behövs metoder för avveckling och erfarenhetsgenomgång för att verksamheten ska kunna återgå till det normala och säkerställa att viktiga erfarenheter tas tillvara.

Avveckling

Respektive krisledningsnivå ska avvecklas när underliggande krisledningsnivå eller ordinarie verksamhet har förutsättningar att hantera händelsen. Fortsatt stöd av enstaka stödfunktion i den centrala krisledningsorganisationens stabsfunktion till förvaltnings krisledning kan fortgå i mindre omfattning.

I samband med avveckling ska alla handlingar relaterade till krisledningens arbete samlas in för sammanställning, utvärdering, erfarenhetsåterföring och registrering.

Erfarenhetsgenomgång

För att ta tillvara viktiga erfarenheter från en kris eller extraordinär händelse ska en utvärdering av krisledningsorganisationens hantering av händelsen påbörjas snarast efter den direkta krisen. Vid incidenter eller kriser på förvaltningsnivå ansvarar verksamheten för att ta tillvara och utvärdera erfarenheter. Vid kommunövergripande kriser och extraordinära händelser utser kommundirektören utvärderare.

Avlastningssamtal

Avlastningssamtal används för individer eller grupper som har varit utsatta för påfrestande händelser. Syftet är att reducera stressreaktioner, att påskynda återhämtningsprocessen och identifiera de personer som är i behov av ytterligare stöd. Ju tidigare åtgärder i form av psykologisk bearbetning sätts in efter en krishändelse, desto lägre är risken att varaktiga psykiska besvär utvecklas. Ansvarig chef ska se till att personal får det stöd de behöver.

Utbildning och övning

Förtroendevalda och medarbetare inom Karlskrona kommuns krisledningsorganisation ska enligt lagen (2006:544) om extraordinära händelser kontinuerligt utbildas och övas för att klara de uppgifter som de ställs inför vid extraordinära händelser. Syftet med utbildning och övning i krishantering är att stärka organisationens förmåga att hantera kriser och extraordinära händelser och därmed säkerställa att kommunen under alla omständigheter upprätthåller en acceptabel kommunal servicenivå.

För att få kontinuitet och sammanhang i utbildnings- och övningsverksamheten behöver kunskap och förmåga hela tiden byggas upp. Genom att öka komplexiteten över tiden stärks organisationens krishanteringsförmåga successivt.

Bilagor

För att säkerställa tillgången på senast uppdaterad version av bilagorna kommer de att finnas tillgängliga via Intranätet.

1. Krisledningsnämndens reglemente
2. Kriskommunikationsplanen
3. Stabsmetodik
4. Rutiner för Karlskrona kommuns POSOM
5. Rutin för inkallning av krisledningsnämnd/krisledningsgrupp
6. Lokal för respektive förvaltnings krisledning
7. Operativ plan för krisledning]